bron: overpalliatievezorg.nl/keuzes/palliatieve-sedatie
datum: 28-11-2026

Palliatieve sedatie

Als je gaat overlijden kun je veel pijn hebben. Of onrustig en bang zijn. Soms helpen medicijnen niet (genoeg). De arts kan dan een extra medicijn geven zodat je de klachten niet meer voelt. Dat noemen we palliatieve sedatie.

Van palliatieve sedatie sterf je niet sneller. Het is dus iets heel anders dan euthanasie. Palliatieve sedatie kan overal plaatsvinden, ook thuis.

Video

In dit filmpje geeft huisarts Marianne Ponstein uitleg over palliatieve sedatie.

Er zijn verschillende vormen van palliatieve sedatie (zie hier de verschillende soorten palliatieve sedatie).

Wanneer mag het?

De arts mag palliatieve sedatie alleen toepassen:

- als je nog maar kort te leven hebt (maximaal 2 weken)
- als je erge klachten hebt, zoals pijn of benauwdheid
- als het niet lukt om je klachten ('het lijden') op een andere manier te verhelpen
- als jij, of een naaste, toestemming hebt gegeven (in acute situaties is dit niet altijd mogelijk)

Palliatieve sedatie kan bij alle klachten worden toegepast maar wordt meestal gedaan bij:

- erge pijn
- grote verwardheid en angst (delier)
- ernstige benauwdheid
- ileus (als de darmen niet meer werken)

Video 'Welke problemen kunnen voorkomen aan het sterfbed?'

Welke problemen kunnen ontstaan als iemand gaat sterven? En wat kan helpen bij deze problemen?

In de videoserie ‘Een plekje voor de dood’ vind je antwoorden op vragen over ernstig ziek zijn en de dood. Deze aflevering gaat over pijn, benauwdheid en onrust of verwardheid tijdens het sterven. Vaak is er iets aan deze klachten te doen. Ook kun je als naaste helpen om het zo prettig mogelijk te maken.

Hoe werkt palliatieve sedatie?

Bij palliatieve sedatie krijg je via een naaldje medicijnen toegediend. Door de medicijnen word je rustig en ben je minder of niet meer bij bewustzijn. De bedoeling is dat je geen last meer hebt van jouw klachten. Soms wordt je weer even wakker. Of je maakt wat geluid of beweegt. Dat hoort erbij.

De verpleegkundige en de arts zorgen ervoor dat alles goed met je gaat. Zij kunnen ook zorgen voor extra medicijnen als dat nodig is. De verpleegkundige verzorgt je.

Als er toch weer last krijgt van de klachten, krijg je meer van het medicijn. De bedoeling is namelijk om te zorgen dat je de klachten niet voelt.

Tijdens palliatieve sedatie blijft je lichaam urine maken. Daar kun je last van krijgen. Daarom krijg je een slangetje in je blaas. Dat heet een katheter. Het slangetje gaat naar een zakje, waar je plas in terecht komt.

Poster palliatieve sedatie

Op deze poster lees en zie je meer over palliatieve sedatie, wanneer het mag, hoe het werkt en wat er gebeurt. Klik op de afbeelding om het groter te zien.

Is palliatieve sedatie pijnstilling?

Veel mensen denken dat pijnstilling (bijvoorbeeld met morfine) hetzelfde is als palliatieve sedatie. Dat is niet zo. Palliatieve sedatie gaat over medicijnen die zorgen dat je jouw klachten minder of niet meer voelt. Soms werken pijnstillers zoals morfine niet genoeg. Dan kan iemand palliatieve sedatie krijgen. De medicijnen tegen de pijn gaan dan als het kan door. Lees hier meer over sterke pijnstillers (opioïden)

(Extra) vocht

In de laatste fase van het leven eet en drink je vaak nog maar heel weinig. Soms zelfs helemaal niets meer. Je voelt geen honger of dorst. Het lichaam kan geen eten en drinken meer aan. Daarom krijg je tijdens palliatieve sedatie geen vocht of voeding via een infuus. Daardoor overlijd je niet sneller. Wanneer je wel vocht en voeding zou krijgen, zou dit juist voor meer klachten kunnen zorgen. Lees hier meer over eten en drinken in de allerlaatste fase van je leven.

Stel je vragen!

Palliatieve sedatie, pijnstilling, euthanasie… Het zijn moeilijke onderwerpen en er zijn veel misverstanden over. Het is daarom erg belangrijk om er over te praten: met je naasten, je arts(en), je verpleegkundige(n) of verzorgende(n). Stel gerust je vragen. Het gaat om jouw gedachten en gevoelens, en om jouw keuze. Is iets je niet duidelijk? Vraag gerust verder.

Vertel wat jouw wensen zijn

Als je weet wat je wilt, zorg dan dat je naasten, je arts en je andere zorgverleners weten wat jouw wensen zijn. Dan kun je erop vertrouwen dat zij alles zullen doen om die goed uit te voeren.

Het kan zijn dat je zelf niet meer kunt zeggen of je palliatieve sedatie wilt. Dan overlegt de arts met je naasten. Als je een wilsverklaring hebt gemaakt waarin

staat dat je geen palliatieve sedatie wilt, dan zal je arts zich daaraan houden.

Verschil met euthanasie

Palliatieve sedatie en euthanasie zijn verschillende dingen. Bij euthanasie wordt je leven door een arts beëindigd. Daardoor leef je korter. Dat is bij palliatieve sedatie niet zo. De medicijnen zorgen er alleen voor dat je rustig bent en jouw klachten niet of minder voelt. Maar je leeft er niet korter door. Bij palliatieve sedatie sterven mensen meestal binnen een paar dagen. Maximaal kan het 2 weken duren. Maar dat komt weinig voor.

De verschillen op een rij

In dit overzicht zie je duidelijk wat de verschillen zijn tussen euthanasie en continue palliatieve sedatie.

Palliatieve sedatie	**Euthanasie**
Palliatieve sedatie verkort het leven niet.	Bij euthanasie wordt actief een einde aan het leven gemaakt.
Je krijgt een extra medicijn zodat je jouw klachten niet meer voelt.	Jouw leven wordt beëindigd, omdat jij uitzichtloos en ondraaglijk lijdt en zelf om euthanasie hebt gevraagd.
Mag alleen als je maximaal nog 2 weken te leven hebt.	Mag ook als je nog niet stervende bent.
Wordt vaak door de arts geadviseerd. De beslissing wordt in overleg met jou en/of je naasten genomen.	Kan alleen op verzoek van jou. Niemand mag het aanraden.
Het is een normale medische handeling.	Het is geen normaal medisch handelen. Een arts moet voldoen aan de eisen die de euthanasiewet stelt.
Een arts mag niet weigeren als aan alle voorwaarden wordt voldaan.	Een arts hoeft niet mee te werken. Je kunt dan een andere arts vragen.
Er is geen tweede arts nodig voor controle	Een tweede arts (een SCEN-arts) moet vooraf kijken of aan de voorwaarden is voldaan.
Je krijgt medicijnen die je rustig maken, en je bent niet of minder bij bewustzijn.	Je krijgt middelen waardoor je heel snel sterft.
De patiënt sterft een natuurlijke dood. De arts hoeft het overlijden niet te melden aan de lijkschouwer.	Het is een ‘onnatuurlijke dood’. De arts moet het overlijden melden aan de lijkschouwer.
Het wordt niet standaard gecontroleerd. Alleen als iemand vermoedt dat er iets niet goed is gedaan, wordt gekeken of de arts wel goed gehandeld heeft.	Er wordt achteraf altijd gekeken of het volgens de regels is gegaan. Als dat niet zo is, kan de arts vervolgd worden.

Verschillende vormen

Er zijn drie vormen van palliatieve sedatie:

1. continu palliatieve sedatie
2. acute palliatieve sedatie
3. intermitterende (tijdelijke) palliatieve sedatie

Continu

De bovenstaande tekst gaat over continu palliatieve sedatie. Bij continue sedatie krijg je tot aan het overlijden medicijnen die ervoor zorgen dat je jouw klachten niet meer of minder voelt. Continu palliatieve sedatie mag alleen als je nog maar kort te leven hebt (maximaal 2 weken).

Acute

Een arts kan acute sedatie geven als je plotseling in een situatie komt, waarbij je waarschijnlijk binnen minuten of enkele uren zal overlijden en last krijgt van hele erge klachten, zoals pijn, benauwdheid of grote verwardheid en angst.

Intermitterende

Bij intermitterende of tijdelijke sedatie word je even buiten bewustzijn gebracht, maar daarna kom je weer bij. Dit kan meerdere keren achter elkaar, bijvoorbeeld omdat je door erge klachten niet kunt slapen. Je kunt intermitterende sedatie ook krijgen als je levensverwachting langer is dan 2 weken.